

Observatoriul este de două ori în săptămână, mercuria și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimesu cu poșta în laștrulu monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 an 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu și literariu.

Orice inserate, se platesc pe serie s'eu linia, cu litera merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Preenumeratiunile se potu face în modulu celu mai usioru prin assemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariulu Observatoriulu în Sibiu.

Nr. 33.

Sibiu, 25/7 Maiu 1879.

Anulu II.

Proiectulu de memorandum,

cătra corpurile legiuitoare în caus'a impunerii limbii magiare, elaboratu de comisiunea sinodului archidieceșanu.*)

Onorata dieta!

Sinodulu archidieceșei gr.-or. romane din Transilvani'a adunatu în sesiunea anuală ordinară a luat cu via plăcere spre cunoscintia acelu raportu alu senatului școlasticu consistorialu archidieceșanu, prin care i s'a împartesitu, ca consistoriulu în frunte cu arhiepiscopulu nostru au asternutu în 13 Febr. a. c. acea prea-umilită rugare cătra Maiestatea Sa prea grățiosulu nostru rege apostolicu, ca prea înaltu același se se îndure prea grățiosu a denegă prea înalt'a aprobare prealabilă pentru prezentarea în corpulu legislativu a unui proiectu de lege, care va se prescrie introducerea limbii magiare de studiu obligatoriu în școlele noastre populare confessionale, pre langa unele dispozițiuni, care fara de a îndreptati la speranția ore care succesu practic, ar îngreună numai în modu nesuportabilu instruirea intelectuală și prin această progresulu culturalu; aru provocă în urm'a acesteia neliniștire și neîncredere în sinulu nostru și amaratiune reciproca între nationalitatile conlocuitoare, dându nutremente acelei ingrigiri basate pe esperientiele noastre din trecut și prezentu, ca și prin proiectat'a lege se intenționă în fundamentu estimerarea caracterului și limbii noastre nationale, ce ni le pastramu cu scumpetate de seculi, chiaru și între împregiurările cele mai critice din patri'a noastră. Mare și pe deplin îndreptatita a fostu speranția noastră, ca acestu proiectu de lege se va luă în serioșă deliberațiune, și ca înaltulu regimu nu va insistă la crearea unei institutiuni, care ar poté turburá bun'a întielegere între nationalitatile conlocuitoare ale patriei.

Cu atăta mai profunđă e înse durerea acestui sinodu vedindu acum, ca acelu proiectu nu numai ca se va prezentă corpulu legislativu, daru cu unele dintre dispozițiunile comisiunei școlastice a dietei încă mai asupritore și vatamătoare de drepturi naturale și positive ale bisericei noastre.

E adeca unu principiu alu dreptului naturalu acela, ca ori ce institutiune creată și susținută prin biserică, se servăca în prima linia scopurilor bisericicești; așa mai înainte de tóte școl'a confessională că unu organu principale alu bisericei pentru creșterea morala a omenimei.

Proiectulu de lege dupa cum ilu propune comisiunea școlastică a dietei, adóptă unu principiu diametralu opusu acelu mai de susu, elu pretinde că biserică se creze și susțină școle, se creșca și salariseđie docenti a caroru datorința și chiamare se fia de a implantă idiomulu magiaru în spiritulu fragedei generațiunii nemagiare din patria. Numai în acestu modu se poté pricepe acelu prescriptu alu legi proiectate, ca nici unu docentu, fie elu cătu de eminentu în celelalte cualități, nu poté fi admisu la practisarea chiamarei sale, până candu nu voru constatá organele esecutive ale statului prin esaminare, ca 'si-a însusitu limb'a magiara în graiu și în scrisu într'unu gradu, a carui detărmurire depeinde dela arbitriulu organulu esecutivu politicu. Totu acea intențiune o documentăca acelu prescriptu alu legi, ca invetiatorii chiaru și în casulu dacă voru fi obținutu diplomele lor înainte de promulgarea legi, retrogresivu până la anulu 1872 sa fie în stare de-a corespunde postulatulu acestuia; și estinderea acestui postulatulu asupra institutelor publice de instruire populară de orice categoria (bárminemü népoktatási intézetekre), ba chiaru și asupra celor private.

Aducându postulatele aceste ale legi proiectate în combinațiune cu neestirpabil'a noastră amóre și alipire cătra limb'a și moravurile noastre stramosiesci, și cu innascut'a noastră religiositate, apare legea

proiectată că o arma, ce se ni-o infigemu noi însine în anim'a noastră.

Mai tare vatema, ba amu poté dice ca nimicesce cu totulu acelu proiectu de lege drepturile positive a le bisericei noastre, autonomi'a aceleia. Pe bas'a articolului IX de lege din 1868 ni s'a garantatu dreptulu de a conduce și regulá afacerile noastre școlare între marginile legiloru tiei, într' întielesulu statutulu nostru organicu pre calea organelor noastre proprii. Inspectiunea școlorulu noastre confessionale, esaminarea și cualificarea invetiatorilor nostri se tñu de competent'i'a organelor noastre proprii eclesiastice, ear' organelor politice școlare le compete ingerența în afacerile noastre școlare, numai în ce privesce implinirea prescriptelor articolului XXXVIII de lege din anulu 1868.

Aceste drepturi le nimicesce cu totulu proiectatulu articolulu de lege, făcându esistenti'a școlorulu noastre dependenta dela arbitriulu inspectorilor politici de școlă și supunendu cualificarea invetiatorilor nostri parerei subiective a acelora.

Urmările interne ale unei legi aduse în sensulu proiectulu comisiunei școlastice dietale potu fi numai în detrimentulu binelui publicu din patria, ceea ce de siguru o va recunósce întieptiunea onoratei diete.

Legea proiectată cuprinde în sine unu germine puternicu alu jalusiei și urei între nationalitatile conlocuitoare în patria; unu pecátu strigatoriu la ceriu acesta a carui blastemu a adusu multe lacrimi și dile amare, preste scump'a noastră patria.

Dar totu așa de funeste voru fi și armările esterne ale acelei legi, și noi tñemu ca e o pretensiune a loialității noastre cătra statu și a iubirei noastre cătra patria, de-a le pune aceste în vederea onoratei diete.

E faptu necontestabilu, ca dintre invetiatorii actuali, aplicati dela 1872 încóce, nice a diecea parte nu posedă limb'a magiara în gradulu pretinsu de legea proiectată; dar' e faptu esplicabilu din însasi natur'a lucrului și aceea, ca acesti invetiatori nu voru mai fi în stare de-a invetia pe cale autodidactica limb'a magiara în gradulu și terminulu prescriu de lege. Consecența tristă a acestor fapte înse va fi, ca preste 4 ani noue din diece parti ale școlorulu noastre voru încetá în funcționarea lor.

Dar va încetá o parte însemnată și dintre acele școle, care sunt astăzi, și voru fi în decursulu prosimiloru 4 ani prevedute cu invetiatori cualificati pe deplin în limba magiara; pentru ca poporul romanu, conservativu dela natura într' tóte ale sale, locuindu în grupe compacte, nu simte necesitatea de a a'si însusi limb'a magiara, și din această cauza va fi înzadarnică sirguinti'a această a oricarui invetiatoriu. Elu nu va fi în stare de-a produce nici cele mai modeste rezultate într' instruirea limbii magiare, și astfel va cadé școl'a respectiva neconditionatu victima punctulu 3 alu §-fului 5 din legea proiectată.

Dar chiaru și în casulu candu pre langa necontestabila bunavoința de a'si însusi limb'a oficióșă a statului ar mai esistá și absoluta necesitate rezultanta din interesele proprii economice, comerciale și industriale ale poporulu, și atunci cuprinde legea proiectată însasi atătea greutăți pedagogice în sine, încátu esecutarea ei ar aduce cu sine numai absoluta oprimere a culturai intelectuale, dar' nici decum, și nici candu invetiarea limbii magiare. Este adeca constatatu psihologice, ca primele impresiuni le capeta copii din cas'a parintéșca și pe bas'a acelora își forméza notiuni mai clare ori mai întunecate. În școlă se clarifica și amplifică acele notiuni; copilulu se deda a judecá corectulu și logicu, și cumca această se poté face numai în limb'a care au sub-o elevii așa dicându dela sinulu mamei lor, e o aksioma a celor mai mari pedagogi ai lumii. De aici vine, ca pedagogi'a modernă ar cualifica nisiunța de a silii pe copii se invetie în unulu și acelasu timpu doue limbi heterogene una de alta și în materia și în forma, pe-o cale gresită în desvoltarea spirituală a pruncilor, de o greutate

neînvingibilă din punctu de vedere psihologicu. O atare procedură într' invetiarea limbilor aduce aplicată înainte de o anumită etate, fructe amare chiaru și în familiile mai notabile, în școle înse, unde trebuie că totu ce se invetia, se se invetie sistematicu și în modu rationalu, dacă voim se se ajungă scopulu instruirii poporulu, invetiarea mai multor limbi de odată, și anume în primii ani, este imposibilitate evidentă, până candu școlele populare din regatulu Ungariei voru stá sub presiunea seraciei materiale de astăzi. Școlele din regatulu Ungariei se afla în comparațiune cu școlele celorlalte staturi culturale europene în primulu stadiu de desvoltare și totuși nu cunóschem casu, în care s'ar fi încercatu vre unulu din aceste staturi de-a introduce în școlele populare o a doua limbă, de și necesitatea cunóscrei unei limbi straine de limb'a poporulu s'ar poté justificá din punctu de vedere comercialu și industrialu; ba articolulu XIII din legea fundamentală a celelalte parti a monarhiei noastre esclude în modu decisivu instruirea forțiată într' a doua limbă a patriei. De-a introduce prin poterea legi, limb'a statului în familia, e problema Sysifca, ce nu a resoltit-o nici celu mai strictu absolutismu. Școl'a sta în legatură strînsă cu famili'a în cestiunea cea mare a creșterii, ele se întregescu una pe alta, și una fara de alta nu poté produce rezultatulu doritu pe terenulu desvoltării intelectuale și morale. Simțiulu de conservare alu rasei e prea desvoltatu în evulu nostru la tóte popórale Europei, decâtu se se potá obtrude prin forța legi în loculu celei proprii alta limbă în sanctuariulu familiei, fara de a riscá periclitarea bunei armonii între nationalitatile conlocuitoare, care, în interesulu comunu și bine priceputu alu tuturor trebuie se se nutreșca cu multu tactu și întieptiune între popórele Ungariei, și în specie între Romani și Magiari. Simpathi'a jóca unu rolu fórte însemnatu la invetiarea unei limbi straine, de unde urmédia de sine, ca forța precum în lumea física, așa și în lumea morala va produce numai reacțiune, și cu cătu se vatema simțiulu de simpathia mai drasticu, cu atătu reacțiunea va fi mai puternică și mai iresistibilă. Invetiatoriulu fia cătu de cualificatu, nu poté însufá simpathie de rassa și limbă, acolo, unde rasele însusi nu tindu la adevărata simpathie fratiéșcă între sine; de unde urmédia, ca și tóta opintirea lui în oltoirea nenaturală a unui idiomu strainu va fi zadarnică.

Severitatea într' controlarea instrucciunei în limb'a magiara, precum o prescrie proiectulu de lege, va avé numai urmări deplorabile pentru esistenti'a școlorulu noastre, pentruca scim din trist'a noastră esperiența de până acum, ca inspectorii politici de școle prea de multe ori trecura la de-judecarea școlorulu noastre preste marginile trase de lege ingerenției și competentiei lor în supraveghierea școlorulu confessionale, și prea adeseori devine școl'a însasi jertf'a unor pareri subiective, referitóre la forme esterióre.

Consecențele aceste ale legi proiectate voru produce negresitu o stagnare generală într' instrucciunea intelectuală a poporulu nostru, carele fiindu în urm'a vitregului seu trecut inapoiatu în cultura, abia facuse primii pasi spre o desvoltare intelectuală corespunditóre recerintelorulu evului prezentu. Nesciinti'a și selbataci'a s'ar incuibá de nou în anim'a poporulu și cu aceste dinpreuna seraci'a și corupțiunea, straturile cele mai manóșe ale absolutei demoralisatiunii, ale carei fructe triste ni le arata în modu destulu de claru sórtea multor staturi, ce se topira în decursulu școliloru.

Va fi în fine legea proiectată unu nou argumentu, ca drepturile castigate și garantate prin tóte formele și factorii legislațiunei au o valóre fórte precară în patri'a noastră. Abia trecu unu deceniu de candu erá constituțională din patria situă și biseric'a noastră în acea pozițiune, care'i compete în urm'a înaltului ei destinu, și éta ca legea proiectată i smulge celu mai puternicu stálpulu alu esistenței sale — școl'a. Șguduită biserică în temeliiile sale, nu mai poté fi acelu spriginu alu sta-

*) Acestu memorandum, despre care se facuse amintire în Nrulu trecut, s'a cetitu în ședința a VIII a sinodului și nefiindu luat la deșbateré s'a alaturatu la actele sinodului.

tului, fara de care esistentia acestuia abia se poate presupune.

Aducându-se aceste la cunoscinta onoratului corp legislativ, nutrim speranta, ca acela le va lua in dreapta consideratiune cu ocazia consultarii sale asupra proiectului legii de subcesiune, si nu si va da votul sau in favoarea unei institutii, carea serveste numai la aparenta scopurilor statului, in realitate inse e cu totul contraria intereselor lui bine pricepute.

„Telegr. rom.“

Revista politica.

Sibiu, 6 Mai st. n. 1879.

Maiestatile Loru imperatului si imperatés'a au sosit sambata in 3 l. c. la B.-Pest'a, unde au fost primite cu mare entuziasm de catre poporatiunea capitalei. Scr'a strazile principale au fost iluminate si asia avu si capitala Ungariei ocaziune de a isi manifesta sentimentele sale de bucuria pentru aniversarea de 25 ani ai fericitei casatorii imperiale.

Amu publicatu si noi acea scrisore autografa a Maiestatii Sale, in care multamesce poporaloru din monarchia pentru bucuria pe care i-o au cauzatu in zilele din urma, — acelu autografu in care augustulu scriitoru intre altele au disu: Sunt mandru si fericitu totuodata de a putea considera pe poporale acestei monarchii ca si pe propria Mea mare familia. „Acea ce se petrece acuma in diet'a unghesca cu ocazia desbaterei proiectului de lege de magiarisare, corespunde ore cu dorinta Maiestatii Sale de a putea considera pe poporale acestei monarchii ca si pe propria Sa mare familia? Corespunde ore intentiunilor monarchului, pe care poporale monarchiei ilu considera a fi bunulu si justulu loru parinte comunu, ca unulu din frati se pretinda si se decretea mortea celuilaltu? Fara indoiala ca nu! Si deca acesta totusi se intempla cu natiunea romana, apoi responsabilitatea, precum si consecintiele fatale si durerose ale unei astfel de fapte, care ea insasi este unu anachronismu si unu protestu in contra spiritului secolului in care traimu, va cadea asupra auctorilor ei. Proiectulu de lege alu magiarisarii scolilor confessionale nemagiare, se afla in cea mai flagranta contradicere cu dorinta, pe care monarchulu si-o a exprimat in autografulu sau, pentru ca unu parinte de familia nu poate se voiesca si se dorisca mortea unuia din membrii familiei sale.

Relativu la cele ce se petrecu dincolo de Leita in Austria propria, apoi avemu a constata, ca Reichsratulu se apropia de terminulu sau si ca tota atentiunea si activitatea diferitelor partide se indrepta si se concentra asupra alegerilor viitoare. Nemti isi dau tote silintiele ca se induplece pe boemi, se parasca passivitatea loru parlamentara de pana acuma si se in pace cu ei. Pana acum inca nu se scie nimicu siguru despre stadiulu in care voru fi ajunsu negociatiunile politice pe de o parte intre nemti si boemi, er' pe de alta parte intre boemi si actualulu cabinetu austriacu. In totu casulu boemii, afara de renegati si de cei corupti si demoralisati prin promisiuni nemtiesci, nu voru intra in parlamentulu austriacu, fara ca mai nainte se li primisca conditiunile loru si fara ca se isi asigure o pozitiune convenabila si echitabila in acelu parlamentu.

Insistentia cu care organele gubernamentale se silesc a espune misiunea comitelui Siuvalof in Vien'a ca nereusita, ne indamna a presupune tocmai contrariulu, ca adeca tramisulu gubernului rusescu au aflu primirea cea mai buna, atatu cu privire la persona sa, catu si a misiunii cu care au fostu insarcinati. Este o maniera prea bine cunoscuta a organelor de publicitate de care dispune ministrulu de externe alu Austro-Ungariei, de a face lumea se credia, ca genialulu loru maestru ese ca invingetoriu din tote campaniile diplomatice la care se angajesa sau la care este angajat de catre ceilalti diplomati mai pucinu geniali ca densulu. Asia s'a disu candu cu misiunea lui Sumaracof si alui Ignatief, ca ei n'au reusitu a si implini misiunea cu care au fostu insarcinati si apoi in urma amu vedutu, ca totusi vointia Rusiei a fostu cea mai tare si vocea ei cea mai puternica.

Asia va fi si acuma. Siuvalof a fostu batutu la Vien'a, dar durerile le va simti Turci'a si Austro-Ungari'a. Ca ilustratiune a celorlalte dise ne poate servi inpregiurarea, ca la scirea ce se respandise ca in 3 Maiu se voru imbarca in Burgas 3000 soldati rusesci, pentru ca se se intorca in Russia, in Filipopole s'au adunatu o mare multime de bulgari inaintea resedintiei gubernatorelui strigandu:

„Noie nu ne trebuie gubernatore turcescu! Nu vom suferi nici pe unu turcu pe teritoriulu nostru! Russia se remana aicea!“

Cu ocaziunea alegerii principelui Battenberg, in 30 Aprilie s'au iluminatu Vidinulu si o parte a poporatiunii, condusa chiar de organele politienesce au facutu inaintea consulatului austro-ungurescu o demonstratiune, care precum se dice, se fi avutu multa asemenea cu concertulu nocturnu alu pisicelor.

O deputatiune in fruntea careia se afla presedintele adunarii nationale, mitropolitulu Antim din Vidinu, a plecatu din Tirnova la Berlinu, pentru ca se impartiasca principelui Battenberg actulu, prin care este alesu principe alu Bulgariei.

Sultanulu de si au incheiatu conventiunea relativu la Novi-Bazar, este forte suparatu asupra Austriei, pentru ca ar fi aflu, ca acesta s'ar pregati a i cere despagubiri enorme in bani, pentru spelele avute cu campania de ocupatiune si cu repatrierea celor fugiti.

Multu se vorbesce si se scrie in tempulu din urma si despre pregatirile ce face Lig'a albanesa, pentru ca se se opuna inaintarii armatei austriace de ocupatiune spre pasaliculu Novi-Bazar. Deputatiunile albanese, care au vizitatu si pe Garibaldi, acesta i-a disu ca: Austria este inamic'a cea mai periculoasa a Albanesiloru, si ca in contra acestui inamicu trebuie se fia in totdeauna gata de a se apara.

Au mai fostu la betranulu erou dela Caprer'a si o deputatiune a comitetului „Italiei irredenta“ din Triestu. Generalulu Garibaldi au primitu pe membrii acelei deputatiuni intr'unu modu catu se poate mai cordialu, exprimandu-le simpatiile ce le nutresce pentru Istriani, declarandu-le ca celu ce nu consimte cu aspiratiunile „Italiei irredenta“, nu este italianu si promitiendu-le ca elu este gat'a a consacra totu ce mai are pentru caus'a ei.

Comentarie la procesulu politicu de presa din 30 Aprile a. c.

Ne este forte greu a vorbi de persona noastra, fia aci, in acestu diariu alu nostru, fia ori-si unde. Dara diarele straine cate luara cunoscintia despre procesulu nostru politicu de presa, pe langa ce afla, ca acela fu procesu de tendentia (Deutsche Zeitung din Vien'a Maiu 2), apoi sunt si aplecate a generalisa caus'a, ducendu-o dela persona la ceruri largi a le societatiei nostre. Preste 30 de diare germane au luat cunoscintia despre acestu procesu, era editorulu foiei „Siebenbürger deutsches Tagblatt“ din Sibiu au aflu cu cale a publica procesulu nostru si in brosiura separata pentru publiculu germanu. Insusi „Hermannstädter Zeitung“ Nr. 101 din 1 Maiu recunoasca intre altele, ca lui G. Baritiu i s'a facutu mare nedreptate prin aceea, ca in duplica la protestarea procurorului, i s'a denegatu de catre presidiu cuventulu din urma, la care acusatulu are totdeauna dreptu, si prin acesta i s'a periclitatu apararea. (In adeveru asia a si fostu). H. Z. declara curatu, ca prin aceea denegare s'a calcatu §. 88 si s'a datu explicatiune falsa §-lui 69 din decretulu ministeriale dela 14 Maiu 1871, in care de altumentrea se dice limpede ca cuventulu din urma compete totdeauna acusatulu si aparatoriulu sau*).

Intr'aceea celu mai bunu servitiu facu in momentele de facia publiculu onestu si bine simtitoriu insusi diariulu „Kelet“ (Orientulu) din Clusiu prin publicarea in Nr. 102 din 4 Maiu a. c. a unei corespondentii dela Sibiu din 30 Aprile a. c. Cu impertinentia si reutata fireasca la toti omenii fanatici si de consciinta spurcata, „Kelet“ infruntandu aspru pe membrii curtiei juratiloru din Sibiu, ca ci n'au condamnatu pe Baritiu, descopere cu totulu alte cause, pentru care se doria forte, ca se fia fostu elu condamnatu. Se ascultamu inse pe corespondentele unguru dela Sibiu:

„Aci e vorba, ca se fia condamnatu una tendentia, care agitadia necurmatu contra statului magiaru, contra unitatii lui si contra nationalitatii magiare, pe acesta o defaima in presa si in adunari, cu unu cuventu, atitia fanaticismulu nationale, apucandu cu lacomia si cea mai mica ocaziune spre a si ajunge scopulu blastematu. Eta inse ca curtea juratiloru din Sibiu acquitedia acesta tendentia criminala, antipatriotica, nebunesca. In locu ca se dea unu verdictu condemnatoriu asupra aspiratiuniloru separatistice romanesci, anticonstitutionali si criminali, cum se cuvine unoru cetatieni

patrioti: ei, acesti concetateni din Sibiu, se apuca si acquitedia in unanimitate tocma pe Georgie Baritiu!“

„Ca-ci adeca nu este vorba numai de acelu articolu din Gazeta, care a fostu punctulu de plecare alu actiunii judecatoresce de astadi. Nu. Acela fu numai una din manifestatiunile acelor tendentii criminali daco-romane, care nega uniunea (Transilvaniei), ignoradia diet'a legale din Ungari'a, trage cu ochiulu spre Bucuresti si St. Petersburg, era Georgie Baritiu de diecimi de ani este famosulu anteluptatoriu alu acelor tendentii. Despre acestea a fostu vorba in procesulu de presa dela Sibiu, pe acestea ar fi trebuitu se le lovesca concetatenii nostrii sibieni cu verdictulu loru condemnatoriu, daca cumva nu voiescu ca se si asemenea fidelitatea constitutionale si patriotismulu loru cu Prusso-grossdeutschthum dela Tageblatt.“

Asia dara corespondentele dela Sibiu si redactiunea dela „Kelet“ sciu si spunu fara nici-o rusine de lume, ca articolulu publicatu de Baritiu inaintea cu doi ani in favoarea soldatiloru raniti si spre apararea femeiloru romane de calumni infame, a fostu numai punctu de plecare, adeca numai pretestu. Asia dara acesti omeni marturisescu pe facia, ca ei doria si mai dorescu din totu sufletulu loru, ca Baritiu se fia judecatu cu scopu si tendentia de a terrorisa pe toti romanii din Transilvania a i pedepsi pe toti in persona unuia, cu ce? cu inchisore grea de cinci ani in sensulu §-lui 65, sau celu mai pucinu cu 6 luni si cu exiliu dupa §§-ii 300 et 302. Prin urmare amu ajunsu in patria noastra asia departe, in catu se ceru contra noastra pedepse criminali, nu pentru fapte complinite, nelegali, nu pentru actiuni politice, ci puru si simplu numai pentru opiniuni politice; ba multu mai pucinu: pentru visurile loru politice; asia, pentru visurile loru se fimu noi romanii pedepsiti cu temnitia si exiliu, pentru labore patriotica de 44 de ani. Asia intielegu in Clusiu libertatea; cu midioloce de acestea credu ei ca voru inapaca vreodata spiritele amarite si torturate ale romaniloru. Ei inca totu mai credu in terorismu.

De altumentrea, daca ar merita vreo replica tote calumniile publicate in Clusiu si in Brasiovu asupra victimei ce se cerea in 30 Aprile n., apoi aceea este data cu prisosintia in 13 telegrame si 19 scrisori de felicitare venite dela persone particulare si dela corporatiuni, cum si adresa damelor romane, prezentata prin deputatiune in dio'a de S. Georgie, adresa atatu de scumpa animei primitoriulu, ca si cum o ar avea dela propriile sale fiice, adeveratu balsamu vindecatoriu.

In aceiasi di din 23 Aprile (5 Maiu) Escel. Sa Domnulu Archiepiscopu si Mitropolitu Mironu Romanulu a intrunitu la ospital'a sa mesa pe langa dnii membrii consistoriulu cu directorulu si profesori dela institutul theologicu si pedagogicu, pre toti reprezentantii presei nostre periodice din locu „Telegrafulu romanu“, „Observatoriulu“, „Scola romana“, „Albin'a Carpatiloru“. Toastele ridicate cu acesta ocaziune din initiativ'a Domnului casei, mai antiau in onorea si favoarea presei periodice romanesci, si indata dupa aceea pentru cultur'a generale a natiunii romane, pentru educatiunea religioasa si totuodata curatu nationale, pentru inaintarea literaturii si prinderea de radacini afunde a productelor ei celor sanetose, — ar merita se fia cunoscute in cercurile cele mai largi.

Actu de recunoscintia

adresatu Escelentiei Sale Dni Archiepiscopu si Mitropolitu de Alba-Jul'a Dr. Ioanu Vancea prin preotii gr.-cat. din districtulu protopopescu alu Margaului pentru representatiunea substernuta Maiestatii Sale in caus'a proiectului de lege relativu la introducerea limbei magiare in scolele nostre poporali-confessionali:

Escelentia!

Alu nostru prea-gratosu Domnu

Archiepiscopu si Mitropolitu!

Cu catu mai multu sentimu in realitate si cunoscemu greutatile si obstaculele extraordinare si omnilaterali, provenite din influentiele externe, fatale si desastrose, in contra carora, precum in trecutu asia si in vitregele si calamitosele tempuri de astadi scump'a noastra mama biserica, pentru a se conserva au avutu si are a lupta continuu din tote puterile sale spirituale: cu atatu mai constanta este amorea, recunoscintia si aderinta noastra catre Escelentia Vostra, prea-gratosu alu nostru Archipastoru, care cu taria neinfranta, cu intrepiditate neinvinsa, si cu abnegatiune, prudentia si moderatiune demne de una misiune divina, conduceti, intre atatea furtune

*) „A végszó mindig a vádlottat és védőjét illeti.“ Vedi si § 253 din procedur'a criminala.

amenintătoare, destinele acestei sante biserice, in fruntea careia ati fostu chiamatu de Providentia.

Una fericita ocaziune ne este data spre a Ve manifestá, Esceleantia, aceste sentimente ale nóstre pline de respectu si devotamentu, intre altele, si prin faptulu parintescu, care va remanea pentru totu-dea-un'a nestersu in Annalele nóstre bisericesci si nationali, faptu neuitatu, de care celea mai tardie generatiuni si posteritati din acésta santa biserica voru vorbi cu pietate si reverentia, faptu maretiu care, si singuru, va glorificá si immortalisá pentru eternitate memori'a auctorului seu: intielegemu prea-resolut'a Representatiune ddto Vien'a 9 Februariu 1879, substernuta in 10 ale aceleiasi lune Maiestatii Sale prin Esceleantia Vóstra pentru inlaturarea proiectului de lege relativu la introducerea vatematória a limbei magiare, cá studiu obligatoriu, in scólele nóstre poporali-confessionali.

Esceleantia! Cuprinsulu disei representatiuni, carea preste totu este cea mai firma si energica aperare a institutiunilor nóstre bisericesci si scolastice si a caracterului loru nationalu cu dulcea nóstra limba romana, supta din piepturile mamelor nóstre si eredita cá celu mai pretiuitu si inalienabilu tesauru dela strabunii nostri, in mani'a atatoru vicisitudini si adversitati seculari, dicemu, cuprinsulu laudatei representatiuni a storsu lacrima de bucuria din ochii nostri, vedindu cum, interprete prea-fidelu si reprezentante adeveratu alu sentimentelor nóstre religiose, cu unu zelu intr'adeveru apostolicu, ati accentuat, Esceleantia, inaintea Maiestatii Sale, cu voce inalta si cu apesarea ceruta de gravitatea si sanctitatea causei, prin cuvintele de valóre perpetua, espressionea sincera a intinelor si inalterabilelor nóstre convictiuni, adeverulu cá: „pentru Ierarchia nóstra eclesiastica, limb'a romana este cestiune de viétia (conditio sine qua non),“ prin carea enunciatune, pre catu de virila si curagiósa in conditiunile actuali ale biserice si natiunei nóstre, pre atatu de déma de Archipastorulu nostru, ati implinitu, Esceleantia, si cu ocaziunea mentionata, precum totu-dé-una, spre consolarea si fortificarea credintiosiloru acestei sante biserice, ceea ce in Sant'a-Scriptura face bunulu pastoriu, carele pentru turm'a sa pune sufletulu seu.

Subsemnatii preoti gr.-cat. din districtulu propopescu alu Margaului, aducundu deci Esceleantiei Vóstre prin presentulu actu omagialu profund'a si fierbintea nóstra multiamita si recunoscintia pentru acésta opera intreprinsa de Esceleantia Vóstra in favorulu conservatiunei caracterului nationalu alu institutiunilor nóstre bisericesci si scolastice, si asigurandu-Ve, Esceleantia, cá pre acestu terenu neespunabile, fiindu un'a cu noi toti credintiosii biserice nóstre in solidaritate nestramutata, sub inalt'a si intielépt'a conducere a Esceleantiei Vóstre, nimicu, nece portile infernului nu voru poté prevalá asupra nóstra, perseveramu cu cea mai adunca veneratiune si devotiune

Ai Esceleantiei Vóstre,

Prea-gratosu alu nostru Domnu

Archi-Episcopu si Metropolitu,

Almasiulu-Mare, 30 Martiu 1879.

prea-umiliti si prea-supusi fii:
(Urméza subscrierile).

Unu scandalu in scól'a magiara de statu din Fagarasiu. Scólele romane confessionale in adunarea municipale.

In scól'a magiara de statu din Fagarasiu, care cum se scie, se sustine exclusivu din pung'a orasiului, lucrurile nu voiescu nici de cum se mérga inainte in modu normalu. Lucru prea firescu, cáci se probéza si aici, cumca contra valoriloru nu prea poti luptá mai cu sama atunci, candu acestea totu crescú si poterea luptatoriului in locu a cresce scade, din caus'a multelor gresiele ce le comite conducatoriulu nái.

Acésta scóla, — alu carei scopu pe fatia marturisitu, este magiarisarea poporatiunei romane din aceste parti, in care inse nici limb'a nici religiunea acestui poporu nu se propune, si ai caroru professori inca nu cunoscú intru nimicu limb'a romana, — devine din ce in ce mai nepopolara.

Dara o intemplantu din tempulu din urma merita a fi cunoscuta si preste marginile acestui municipiu.

Se dice cá in scóla ar fi peritu unu cerculatoriu alu unui dintre profesori, si fiindca despre baietii de nationalitate unguri nici-de cum nu s'au potutu presupune o fapta asiá de rea, a fostu lucru pré firescu (?) se cada vin'a pe unu baiatu romanu cu numele Clococianu, tóra in sa se potea produce

nici cea mai mica proba contra lui. Profesorulu l'a invinovatitu cu acésta fapta, éra scolarii unguri s'au folositu de acésta vina fara temei, alu apostrof'a inaintea invetiatoriului de „tolvaj ohláh.“ Tóta escus'a copilului romanu nu au platitu nimica si elu nu mai scapa de titlulu de „tolvaj oláh.“ Profesorulu pune pe tabla o tema si intréba ca cine o póte respunde? Scolariulu romanu se ridica si cere se o deslege; profesorulu ilu respinge, dicundu cá nu mai póte invetia aici si nu'lu admite. Acésta a indignatu pana la sufletu pe scolariu, care apoi in lipsa de tata, s'a plansu la unchiulu seu pretorele Gridanu. Lucrulu a venitu in comitetulu administrativu si acum scandalulu va fi si mai mare, cu tóte ca profesorulu néga tóte. Baiatulu parascesce scól'a si dupa elu voru urmá si ceilalti doui baiati romani. Credemu ca acésta va fi o admonitiune destulu de aspra pentru toti acei parinti usiori, cari au creditu cumca educatiunea prunciloru romani se va potea incredintiá in manile unoru individi, cari si fatia de nevinnovatii copii nu'si potu ascunde ur'a si despretiulu ce'lu nutrescu cátra romani. Se sperédia cá in venitoriu nici unu parinte cu mintea intréga nu'si va mai da pruncii pe la scóle de acelea, unde sunt considerati cá furi, fóra celu mai micu indiciu. Contra scóleloru romane confessionali domnesce o ura nedumerrita in cercurile straine. In adunarea municipale ultim'a avocatulu Ioanu Romanu a provocatu o discussiune asupra acestei cestiuni, aratandu ca autoritatile politice nu dau nici celu mai micu ajutoriu la reclamarile invetiatoriloru pentru a pedepsi pe parinti ai caroru prunci nu frecventéza scóla.

Asemenea nu dau ajutoriulu cerutu la scóteera platii invetiatoriloru etc.

S'a facutu o propunere din partea susu numitului, ca obiectulu fiindu atatu de inportantu si faptele de negligentia vedite, se se esmita o enqueta spre cercetare.

Acésta propunere fu spriginita cu multa taria din partea avocatului Puscariu, in sa la votare cadu, cáci s'a primitu cu majoritate de 6 voturi contrapropunerea Dlui Vicariu Alesandru Micu, sprijinita de corpulu amplotiloru, cá se se tréca la ordinea dilei, cu tóte ca si Dsa au recunoscutu vitreg'a stare a scóleloru confessionale si negligentia oficialiloru in acésta privintia. — Daca tocma aceia, ai caroru chiamare este spriginirea scóleloru confessionali nu afla cu cale a remedia reulu, apoi firéscu cá pucina sperantia de indreptare: ne mai remane.

Ungaria.

Unulu dintre nobilii si generosii amici ai totororu cauzelor drepte si sante, ne trimise urmátoria scire telegrafica:

— „Budapest'a 5 Maiu, 5 óre 30 min. d. a. Desbaterea generala asupra proiectului pentru limb'a magiara s'a inchiaietu astadi. Lupt'a de optu (8) dile, la care au participatu mai toti deputatii nationalitatiloru, a fostu de tóta demnitatea. Victori'a morale este a nationalitatiloru. Dintre deputatii romani au luat parte activa la desbatere: Ioanu Stravoiu, Petru Mihali, Alesandru Romanu, Georgie Pap si Parteniu Cosma. Toti deputatii de nationalitate romana au votatu contra admitterei acelu proiectu la desbatere speciale.“

Unu altu bravu barbatu, totudeauna ingrijatu de reusit'a santei nóstre cause, sciindu prea bine, cá diarierele de partide publica, in tóta intregimea loru totu numai discursurile membriloru din partid'a respectiva, éra pe celelalte le scurtédia, sau le si trecu cu vederea, avu bunatate a ne trimite unu exemplariu litografatu din cancelari'a stenografica a dietei, incependu cu siedi'nti'a din 29 Aprile si continuandu pe 8 dile inainte. Materialu pre catu de interessantu si instructivu, pre atata si fórtu necessariu de a fi publicatu si in limb'a nóstra, pentru cá se védia generatiunile presente si cele viitoare, in ce modu, cu ce argumente si arme spirituale s'au aparatu nationalitatile pe la anulu 1879 de nimicire, de rusinea transformarei in bastardi, de pericolulu de a recadé in vechi'a intunecime. Luni de dile de va tineá publicarea discurselor pronuntiate in acésta cestiune de viatia si mórté, lectorii nostri voru avea de siguru patientia cá se invetie din ele.

Italia.

— (Aniversara fundarii Romei.) Ieri séra — scire „l'Italie“ — s'a tinutu, in sal'a Capitaniiloru, la palatulu conservatoriloru, prandiulu oferitu de cátre primariulu Romei autoritatiloru si

corpulu diplomaticu, pentru serbarea dilei aniversarie a fundarii cetatii eterne.

Invitati erau in numeru de 40.

D. Ruspoli avea in drépt'a pe d. Keudell, ambasadorulu Germaniei; pe d. Marsh, ministrulu Statelor-Unite ale Americi; pe onorabilulu Tajani, ministrulu justitiei, pe baronulu Javary, ministrulu Brasiliei, pe comitele Panissera di Veglio, pe Turkan-bey, ministrulu Turciei, pe d-nii Mesones, Sansoni, Helbig si Ostini.

Primariulu avea de a stang'a pe marchisulu de Noailles, ambasadorulu Franciei, pe d. de Kjoer, ministrulu Danemarcei, pe onorabilulu Magliani, ministrulu de finantie, pe d. de Westenberg, ministrulu Olandei, pe d. Finali, pe onorabilulu Morana, secretariulu generalu alu ministeriului de interne, pe d. Obedenariu, agentulu diplomaticu alu Romaniei, pe dd. Poggioli, Henzen, ducele Leopoldo Torlonia si Castellani.

Insarcinatulu cu afaceri alu Romaniei, contrariu regulei ce presidase la facerea invitariloru, asista la prandiulu pentru motivulu, ca primariulu considerase ca Romanii, ai caroru stramosi au pornitu din Roma, trebuiau se aiba unu reprezentante la comemoratiunea acestei aniversari romane.

In fati'a d-lui Ruspoli, éra onorabilulu presiedinte alu consiliului de ministri, care avea de a drépt'a pe baronulu d'Uxküll, ministrulu Rusiei, pe d. Van-Loo, ministrulu Belgiei, pe onorabilulu Coppino, ministrulu instructiunei publice, pe d. Carvalho e Vasconcellos, ministrulu Portugaliei, pe senatorulu Vitelleschi, pe generalulu Bariola, comandantulu divisiunii din Roma, pe d. Cabat, directorulu academiei Franciei, si pe dd. consiliari Frascchetti si Cruciani-Alibrandi.

D'a stanga onorabilului Depretis, se aflá baronulu d'Haymerle, ambasadorulu Austro-Ungariei, comitele Caello, ministrulu Spaniei, onorabilulu Majorana, ministrulu agriculturii si comerciului, d. Lindstrand, ministrulu Suediei si Norvegiei, onorabilulu Sella, d. Merzzoleni, prefectulu Romei, profesorulu Gregorovius si dd. consiliari Armellini si Bracci.

Cátre fine, d. Ruspoli s'a sculat si a inchinatu pentru MM. LL. Regele si Regina. Onorabilulu Depretis a luat apoi cuvintulu spre a bea in sanetatea suveraniloru si a capiloru gubernelor natiuniloru amice Italiei, ai caroru reprezentanti ii are in juru'i.

La aceste amenunte date de „l'Italie“, adaugemu ca, dupa ospetiu, a avutu locu primirea invitatiloru in salele museului capitolinu.

Acésta fiindu pentru noi o noua manifestare de simpatia din partea natiunii italiene si in specialu din partea reprezentantului Romei, inregistramu faptulu cu deosebita placere, si asiguramu ca iubirea Romaniloru cátre fratii loru din Itali'a e póte si mai mare, precum amu aretat-o totudeauna, precum vomu dovedi-o la cea mai de antaiu ocaziune.

„Binele publicu“.

Sciri diverse.

— (Rectificare). In darea de séma a procesului politicu pe care o amu publicatu in Nr.-lu trecut, s'au stracuratu o eróre, pe care ne grabimu a o rectificá. Acolo se dice ca intre damele romane, care au asistatu la pertractarea finala, s'ar fi aflu si d-n'a Judit'a Secula. Acésta nu este esactu, pentru ca numit'a dómna nici nu au fostu pe atuncea la Sibiu, au fostu in sa dómn'a Ana Francu, careia prin acésta i ceremu scusele nóstre pentru erórea comisa.

— (Schimbarea trenuriloru pe lini'a drumului de feru de ostu.) Precum afla „Magyar Polgár“, incependu cu 15 Maiu trenulu de persóne alu drumului de feru de ostu, va plecá dela B.-Pesta la 6 óre sér'a si va ajunge la Clusiu la 9 óre 28 minute a. m., la Cucerdeá la 12 óre 8 minute si in Brasiovu la 9 óre 40 minute sér'a. — Dela Brasiovu va plecá la 4 óre 10 minute deminétia, dela Clusiu la 4 óre 5 minute p. m. si va ajunge deminétia la 7 óre 55 minute la B.-Pest'a.

— (Noulu principe alu Bulgariei.) Principele Alesandru de Batteberg, care a fostu proclamatu cu unanimitate principe alu de nou creatului principatu bulgaru, s'au nascutu in 1857, este dara abea de 22 ani. Mam'a lui a fostu nascuta contesa de Hauke, fiic'a ministrului de resbelu polonu voievodulu Moritz comite de Hauke si a traitu in casatoria morganatica, adeca cununata numai cu man'a stenga a mirelui, cu principele Alesandru de Hessen. Din acésta casatoria, afara de noulu principe alu Bulgariei s'au mai nascutu inca trei fii si a-nume: Ludwig, care este sublocotenentu in marin'a englesa, Heinrich Moriz sublocotenentu de husari in armat'a sacsona si principele Franciscu Iosifu, care ese de 18 ani. Afara de acesti frati mai este si o

fica Maria Carolina, maritata cu comitele Erbach-Schwenberg.

— (Convocare): In urm'a deciziunii Subcomitetului despartimentului XX alu Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu luate in siedinti'a din 17 Aprilie a. c., adunarea generale a acestui despartimentu se va tiené in anulu acesta la Blasiu in 3 Iuniu a. c., adeca Marti in diu'a a trei'a a S. Rosalia in sal'a gimnasiale.

Deci P. T. Domnii membri din acestu despartimentu, precum si toti iubitorii de progresu sunt invitati a participá la acésta adunare.

Blasiu in 3 Maiu 1879.

Constantinu Pappfalvi.

— (Descoperire archeologica.) — La Rom'a s'a facutu o frumoasa descoperire archeologica. In partea Farnesinei, espropriata pentru a face locu Tibului, s'a gasitu unu edificiu, ai caruia pareti sunt inopodbiti cu picturi minunate si forte bine conservate. Dupa spuselu archeologilor, sunt cele mai pretioase tesauze ele artei antice care s'au vedutu pana acum in Itali'a. Aceste picturi dateza din timpul Republicei, séu celu pucinu din primii timpi ai Imperiului.

— (Scire bibliografica dela Academia de sciintie). Intre alte mesuri luate de cátra societatea academica romana pentru inavutirea limbei si a istoriei nóstre, este si tiparirea de carti vechi, din care abia se mai afla ici-colea câte unu exemplariu ratacitu si mucedutu. Comisiunea lexicographica alesese in siedintiele sale din 21—22 Sept. v. 1877 cartile destinate a se transcrie din cirilésca cu litere latine si a se tipari. Din cartile esite in Transilvani'a s'au alesu, cá una din cele mai rare si din tóte punctele de vedere mai interesanta:

„Scutul Catichizmusului cu răspunsu denú scráptúra svntá, ínpotriva răspunsului a doao țeri, fără skiprtúrá svntá.“ Belgrad 1656.

Adeca Catechismulu calvinescu, ínpusu cu forta in sec. alu 17-lea, insocitu de polemii theologice destulu de brutali, indreptate asupra sinodului bisericeii romanesci tinutu la Iassi. — Formatu 16, pag. 373.

Acésta carte, cu a carei comentare si editiune este insarcinatu G. Baritiu, insocita de vocabulariu, cu phraseologia si de adnotatiuni istorice, a si inaintatu bine cu tiparirea, in cátu pe Iuliu a. c. va fi de siguru gata. Se tiparescu inse numai 600 de exemplarie, din care abia 100 voru remanea dincóce.

Pretiulu forte moderatu de 80 cr. v. a. se póte trimitte de a dreptulu la redactiunea Observatoriului, alaturea cu abonamentele la diariulu acesta, sau cu pretiulu brosiurei: Darea de sama asupra procesului politicu de pressa alu lui G. Baritiu, care esi in editiune separata, si comandata de a dreptulu costa numai 25 cr.

Brosiur'a se afla de vendiare in Vien'a la librari'a K. Gräser, Wallfischgasse Nr. 6, éra in Cernauti la librari'a H. Pardini, in Bucuresci la librari'a Szöllösy, piati'a Teatrului si in Iassi la dn. profesorulu Stef. Emilianu.

Atheneulu romanu.

Ciocoii vechi si ciocoii noi.

(Conferenti'a domnului Marianu).

(Urmare si fine.)

Pentru noi Romanii, istori'a are unu indoitu farmecu. Trecutul la noi e multu apropiatu de prezentu.

In cate-va diecimi de ani, daca vomu considerá transformarea complecta a moravurilor, a sentimenteloru, a vietiei nóstre, s'au gramaditu secolu. Betranii de adi, candu ne vorbescu de vremurile lor, pare ca ne aducemu aminte timpuri asia de departate, in catu abia potemu crede ca au apucatu ambele etati ale poporului romanu: stingerea epocii fanariote, inceputulu erei nationale.

Unde e timpul postelnicului Andronache, „inbracatu cu antireu de cutnie cá gusi'a porumbului, incinsu peste mijlocu cu unu „sialu de „Tiarigrad“, cu islicu in capu, si invelitu pana la „ochi“ cu giubea de postavu albastru! alu lui Dinu Paturica, care nu scia de catu se faca jelbi cu pilde din scriptura, pitace, volnicii, catastife de lude, si care trecendu prin cas'a ciocoiiului celu mare cá printr'o universitate de dissimulatiune, érá menitu se ajunga omu mare in tiér'a romanésca!... alu calmejiiloru, alu tufeciiloru..... timpul in fine, alu Kerei Ducei, „ipochimena cu ochii negri plini de vapaie amoróse“!...

Mais ou sont les neiges d'autonomie? dice poetulu, Si cu tóte acestea, in istori'a tieiei abia e dió'a de eri. Patru-dieci de ani abia ne despartu de timpurile pe cari le descrie cu maiestrie Filimonu, pe cari le aminti intr'unu modu placutu d. Marianu.

Trecendu la timpurile de adi, indignatiunea d-lui Marianu cresce cu numerulu ciocoiloru. D-sa constata

cá ciocoismulu ne-a remasu. Cu multu apropos, cu multu spiritulu, dise fras'a: La legi noue ciocoi noi, care fu aprobata cu aplause indelungi.

D. Marianu dise cá, pe langa numerozele rele ale ciocoiiului vechiu, ciocoi noi mai adaoga unulu: scepticismulu. Nu mai are nici o credintia, nu se mai sfiesce de nimicu. „Ciocoiiulu vechiu totu mai érá cu fric'a lui Dumnedieu, totu se mai dá in laturi inaintea ómeniloru cum se cade. De de multu ideile sfinte de religiune si de familia erau atátu de puternice, in catu poteau opri si ínpune órecare retinere chiaru ciocoiiului. Asta-di ce a remasu?“

Pe de alta parte, numerulu ciocoiloru s'a inmultitu. Érá naturalu. Lupt'a s'a maritu, lupt'a s'a intinsu pretutindeni; ambiitiunea, dorintia de o vietia mai buna a coprisu tóte clasele societati. Tóte 'si au ciocoi lor. In asta lupta de tóta dió'a, multi sunt cari nu au armele leale ale meritului, inteligentiei, sciintiei; aceia intrebuintiedia armele dissimulatiunii, lingusirei, si sunt ciocoi.

In dió'a de adi ciocoismulu s'a perfectionatu.

Ciocoi noi sunt dar', mai sceptici, pe langa asta mai invetiati, mai hipocriti, mai periculosi. Dar me grabescu a constatá cá, déca a crescutu numerulu ciocoiloru, a crescutu asemenea numerulu ómeniloru de meritu, ómeniloru onesti.

Ori catu de pessimisti amu fi, trebue se o recunóscemu, totu mai mare e legiunea ómeniloru de tréba, decatu a ciocoiloru.

„Ciocoi vechi se nepustira asupra boeriei, cá nisce „ciocli, dise d. Marianu; ciocoi noi se napustescu „asupra politici.“

E adevérutu ca politic'a, cum o íntielegu unii, are o multime de drumuri piedisite, o multime de potecutie strimbe, o multime de veluri cari ascundu multe pasiuni, multe ínjustitii, cari convinu de minune caracterulu ciocoiiului.

Dar' politic'a nu e singurul apanagiulu alu ciocoismulu. Elu isi íntinde domenulu pretutindeni. Si acésta trebui se o recunóscá ín susi conferentiariulu, candu dise: „Ori-ce reputatiune usurpata e unu ciocoii!“

Vorbindu de ciocoismu si de politica, d. Marianu 'si-a adusu aminte de Machiavellismu si de Machiavelli, pe care Voltaire ilu proclama nemuritorulu legislatoru, si pe care póte d. Marianu vrea se 'lu proclame nemuritorulu ciocoiiu.

Viati'a, operele, judecat'a asupra lui Machiavelli a servitu d-lui Marianu de transitiune intre ciocoi noi si vechi. Lucrulu nu mi-a parutu indispensabilu, si mi-a distrasu chiaru atentiunea. In conferintia e vorb'a despre moravurile timpurilor forte moderne, si m'amu íntrebatu, cu óre-care curiositate: ce cauta Mahiavelli, care a trairu pe la 1480, in timpul lui Leonu alu X-lea?

Machiavelli ciocoiiu vechiu, Machiavelli ciocoiiu nou?.. Eaca o enigma.

Terminandu aceste reflexiuni, voiu semnalá o originala definitiune a vorbei ciocoiiu, pe care o gasescu in conferintia d-lui Marianu.

„Fara a mai tortura nici mitea, nici limb'a, credemu „cá vorb'a ciocoiiu vine dela ciocu, pentru cá coprinde „in sine ide'a rapirei ce caracterisa pe ciocoiiu, pentru „cá in contra hrapirei ciocoiiului a tpatu romanulu din „rerunchii ániméi.“

Vorbindu de cas'a de boieru, acea casa in care se ínvetia binele si iubirea de tiéra, d. Marianu, admirandu o nobila traditiune, dise acestu pasagiulu, unulu din cele mai frumoze:

„P'atunci nu se scornise vorb'a ca ingratiitiunea ar fi independintia ániméi. P'atunci recunoscintia nu umiliá pe nimeni, ci din contra, ridicá pe recunoscétoru la aceasi trépta la care se ridicase bine-facétoru prin bine-facerea lui.“

Am auditu pe unii ínpunandu d-lui Marianu, cá a facutu prea multe citatiuni.

Pentru mine nu e o gresiéla.

D. Marianu a avutu unu tablou de facutu; pucinu inporta déca a íntrebuintiatu coloru preparate de altii. Tabloulu n'a fostu mai pucinu nemeritu, adese-ori de o íresistibila vioiciune.

A sci se alegi, nu e asia usioru.

Nu ori-cine avendu multe flori in curtea sa, scie se faca unu buchetu frumosu.

In literatura une-ori gustulu ínloucesce talentulu. Si unu omu de talentu, dar' fara gustu, nu va face nimicu.

D. Marianu s'a aretatu omu de gustu, si diferitele citatiuni din Filimonu, din Heliade, din C. Balcescu, se armonisau cátu se póte de bine, in totulu conferintiei sale.

Conferintiele sunt modulu celu mai puternicu de educatiune. In Franci'a a fostu ast-felu; adi inca conferintiele Sorbonei, colegiulu de France, Sallei des Capucines, respandescu gustulu literiloru si alu sciintieloru.

Tribunele lor sunt campulu de emulatiune pentru talente.

Acei chiaru, cari sunt mai multu ori mai putinu invetiati, cáta placere nu potu simti in societatea ómeniloru de spiritulu. Am simtitu eu ínsumi in conferintia domnului Marianu.

„Press'a“

C. C. A.

Conversatiuni asupra traducerei cartiloru nóstre bisericesci.

(Urmare.)

Biblia sacra.

Genese.

Mai ántieiu cáta á arátá cititoriulu pentru que dícem Biblia sacra si nu sánt'a Biblia.

Cicem sacrá pentru quó *ερα γραφή* se díce in ori-

ginal; iar nu *ἀγία γραφή*; si caus'a pentru quare Biserica Resáritului numi aqueasta operá sacrá si nu sánta este, quó trt que este sacru nu é si sánt.

Un preot s'a díis totd'auna sacru sau sacerdote sau hieru, pentru quó é ínchinatu sau consacrat altarulu, nu ánsé si sánt, daqua nu are virtutiele si viața si devolamentulu unui sánt. *ἀγιος* sánt vá sá dícá nemaculat, neattins de nici o criticá. — Vita, ofrandele que aducea la altar, vesmintele sacerdotali, vasele altarului au putut fi sacre, nu ánsé si sánte. Din tot que é neínsuffletitu, n'a putut luá nume de sánt de quát numai Tesramentu nouu sau Evangeliile, cele șepte mystere si Biserica que le coprinde pe tóte.

Biblia a pututu sá fiá sacrá cá adoptatá de Biserica; ánsé quát pentru santitate, acolo unde énsuși Moyses n'á dat'o drept sántá, acolo unde é numai un narrator al evenimenteloru, bune sau rele, unde ii é santitatea in fratucciderea lui Cain, in cásatori'a lui Abraham cu suror'a lui despre tatá Sarra, in polygamia patriarchilor que luá de femei si énsuși doé surori, in concubinele lor, in incestulu filiilor lui Lot, in expropriatia popolului Egyptului din timpul fametei dela Joseph de tóte pá-ménturile salle, facéndu'l servu lui Pharaon; in adulteriu mai tárđiu al lui David cu femeia lui Urie, pe care 'la uccis, in demóstenirea filiilor sei legitimi, si adoptarea lui Solomon, in viața aquestui de Sardanapal, in încercarea de á introduce idolatria, pe temeiulu quária sá 'si póta stabili ereditatea thronului? unde é santitatea? Se pot dá nisce asemenea narrații pe mân'a copiilor pínó á nu se matori, dupó cum se póte dá Testamentulu quel nouu dintr'un capu pínó la altu? Nu fáro cuvént dáró Biserica Resáritului calificó Biserica Resáritului calificó Biblia de sacra si Evangeliile de sánte. Eccé caus'a principale pentru que nu dícem sánt'a Biblia. Pínó la querrerile unei limbe cultivate in quare *ερα* se díce sacru, si *ἀγιος* sánt, este mama Biserica que o pretinde, é rația umana in genere que vine d'a dreptulu dela Dumnedeu, que nu ne lassa á calificá de sánte nisce asemenea obiecte, que in sine íși au in adevér pretul lor de mare valóre, nu ánsé si santitatea nemaculatá, si de quare nu se póte attinge quinevá.

— Vorb'a genese s'a tradus pínó acum in románesce prin faccere, cartea Faccerii. In adevér *γένεσις* ínsemneadá creatió, nascere, familie, generatio, genealogia, si énsuși eveniment, íntémpare si mai adesea fire. Qua sá aibá aqueași semnificatió que are si in grecesce, nici o limbá din alle Europei nu s'a încercat á o traduce si a lassat'o íntregá Genese, genese. Quei de ritulu catholicu si protestant' au adoptatu cu toții aquesta vorbá si noi que suntem de ritulu grecu al Resáritului, sá o traduceam prin faccere? Daquá nu cuvéntulu logic si litterar, cuvéntulu religios ne obligá á reprobá vorba faccere, que in aqueastá ímpregiurare ne-ar' face á cáde ínt'r un materialismu din quele mai grosiare assupra Divinitáții. Vorba faccere este forte materiale si nici nu aratá queea que in grecesce se aratá prin *genesis*.

De s'ar' aplicá aqueastá vorbá nu-mai la capitolulu ántieiu, s'ar puté traduce prin vorba Creatio, ánsé este drept titlu sau nume alu unei cărți íntregi de cinci deci de capitole, unde se cuprinde si Creatia lumii, si firea lucrurilor, si nascerile ómenilor, si familiile, si genealogiile patriarchilor, si evenimentele lor. Unde avem o singurá vorbá, quare sá aibá tóte aqueste ínsemnári; de quát vorbá *γένεσις* genese? (Va urmá.)

Preturile cerealieloru

si altoru obiecte de trairu au fostu la

5 Maiu in Sibiu:	
Gráu, dupa calitati	1 hectolitrul fl. 5.20—6.—
Gráu, amestecatu	1 „ „ 4.30—4.90
Secara	1 „ „ 3.20—4.60
Papusiou	1 „ „ 2.90—3.30
Ordiu	1 „ „ 3.—3.40
Ovesu	1 „ „ 1.90—2.30
Cartofi	1 „ „ 1.20—1.30
Mazare	1 „ „ 6.—6.50
Lintu	1 „ „ 9.—9.50
Fasole	1 „ „ 4.50—5.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram. „ 25.—30.—
Untura (unsóre topita)	50 „ „ 28.—
Carne de vita	1 „ „ 40
Oua 10 de	— 20

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vien'a, 5 Maiu.

Galbinii imperat. de auru	fl. 5.54 cr.
Moneta de 20 franci	„ 9.34 „
Imperialu rusescu	„ 9.58 „
Moneta germana de 100 marce	„ 57.50 „
Sovereigns englesi	„ 12.— „
Lira turcésca	„ 10.58 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„ — „

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

26 Aprilie.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	1. 102. 1/2 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„ 103. „
Obligatiune de imprumutu dominiile din 1871 cu 8%	„ 101.— „
Creditu fonciariu (hipot.) rurale cu 7%	„ 94. 1/2 „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei) cu 7%	„ 87. 1/2 „
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„ 98. 1/4 „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„ 178.— „
Actiunile cailoru fer. rom. din 1868 cu 5%	„ 30.75 „
Actiunile cailoru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„ 85.50 „
Daci'a, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„ 190.— „
Romani'a, Compania de ascur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„ 77.— „

Cancelari'a

(71) 2—2

Advocatulu Dr. N. Olariu se afla din 1 Maiu in piati'a mare (grosser Ring) Nr. 16, etagiulu primu.

Tipariulu lui W. Krafft in Sibiu.